

УДК [553.982+622.276+665.6/.7](477.8)''19/21''

Володимир КЛАПЧУК

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1788-794X>

доктор історичних наук, професор,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи,
volodymyr_klapchuk@ukr.net

ResearcherID: D-4699-2019 (<https://www.researcherid.com/rid/D-4699-2019>)

Михайло КЛАПЧУК

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8835-7674>

кандидат географічних наук,
Klapchuk.m@gmail.com

НАФТОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Нафтова промисловість відігравала важливу роль в економіці Галичини, будучи поряд з лісовим і сільським господарством основною статтею доходів краю і населення. Значна роль цій галузі приділялася законодавчою та виконавчою гілками влади. У 1918–1921 рр. прийнято понад 20 законів і підзаконних актів з питань регулювання нафтової галузі.

До проголошення Західноукраїнської Народної Республіки, протягом 1885–1900 рр. видобування нафти зросло 8 до 326 тис. т або у 40 разів. За перше десятиліття ХХ ст. ріст склав 800 % і досяг 1761 тис. т. З 1910 р. послабилася продуктивність свердловин у Бориславі. Тільки з 1916 р. знову намітилося зростання виробництва, що було викликано необхідністю забезпечення паливно-мастильними матеріалами військових операцій.

Після Першої Світової війни нафтовидобування найпотужніше розвивалося на Битківському родовищі. Бориславське родовище захопила хвиля післявоєнного перерозподілу капіталу. Ринок заповнив французький капітал у лиці концерну «Діброва» та компанії «Societe Francaise de Petroles Premier». У розробку нафтових родовищ інвестували Франція (53 %), Швейцарія, Австрія та ін. країни Європи. Під час активних воєнних дій 1915–1917 рр. більшість галицьких копалень перейшли до рук російського царату.

Галичини в часи Австро-Угорщини належала до провідних регіонів світу, маючи до 6 % світового видобування нафти. До 1918 р. частка Галичина знизилася до 1,6 %, до 1920 р. – до 1,3 %. Причиною були активна фаза Першої світової війни та девальвація валюти. Незважаючи на те, що кількість свердловин зросла на 30 %, видобування нафти скоротилося утричі (з 2080 до 700 тис. т). Упродовж 1905–1920 рр. у Галичині видобуто 17,69 млн. т нафти.

ЗУНР отримала нафтову промисловість у занепаді та дезорганізації. З 1919 р., коли Галичина була окупована польськими військами, розпочався перерозподіл власності за рахунок німецьких і австрійських підприємців. Через високу вартість глибокого буріння нафтові промисловці дорозвідали перспективні родовища нафти в Уричі, Орові, Кропивнику, Биткові, Пасічній, Кросценьку, Гаркловій та ін.

Переробка галицької нафти здійснювалася на 64 рафінеріях, з яких найбільшими у Центрально-Східній Європі були: «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia», «Galicja», «Nafta» та ін.

Галичина часів ЗУНР і польської окупації була найбільшим, після Румунії, видобувачем і переробником нафти в Європі. Понад третина продукції нафтопереробних заводів та нафти-сирцю експортувалося до Австрії (40 %), Німеччини (23 %) та Чехословаччини (20 %).

Ключові слова: нафта, Галичина, Західноукраїнська Народна Республіка.

Постановка проблеми. На сьогоднішньому порядку денному економічного розвитку України стоять важливі питання забезпечення країни енергоносіями. У цьому переліку стоїть питання забезпечення господарства нафтою, газом, вугіллям тощо. Впродовж сотень років основним постачальником нафти була Галичина. У статті комплексно аналізується нафтова та нафтопереробна промисловість у період переходу краю від Австро-Угорщини до міжвоєнної Польщі. Цей період був важким для Галичини як у політичному, так і в економічному плані, що практично притаманне для сучасної України. Метою роботи є комплексне дослідження нафтової галузі Галичини у період ЗУНР. Для досягнення мети використано загальноісторичні підходи статистичної інтерпретації подій і явищ, математичні методи моделювання. Наукова новизна полягає у комплексному аналізі нафтової промисловості Галичини в період політичної та економічної кризи Центрально-Східної Європи.

Джерельну базу дослідження складають наукові студії М. Гопфінгера¹, Г. Зими², В. Клапчука³, статистичні матеріали довідників «Pierwszy powszechny Spis Peczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku»⁴ та «Przemysł naftowy w Polsce»⁵.

Для урегулювання нафтової промисловості Австро-Угорським і Польським урядами упродовж 1918–1921 рр. прийнято понад 20 законів і підзаконних актів⁶. Це змушувало підприємців балансувати у рамках чинного законодавства.

---

¹ Hopfinger M. *Przemysł naftowy w zarysie*. Lwów : Nakładem Księgarni naukowej Polskie Tow. Pedagog., 1923. S. 131–177.

² Зима Г. *Нове життя старого промислу* // Нове життя. 1963. 12 вересня.

³ Клапчук В.М. *Корисні копалини Галичини : видобування та переробка*. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. 508 с.

⁴ *Pierwszy powszechny Spis Peczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Tablice Państwowe*. Warszawa : Nakł. Głównego Urzędu Statystycznego, 1927. 574 s.

⁵ *Przemysł naftowy w Polsce: zarys historii wraz z opisem techniki pracy w przemyśle naftowym uzupełniony przewodnikiem po pawilonie naftowym P.W.K.* Lwów : Nakładem Komitetu Budowy Pawilonu Naftowego P.W.K. przy Krajowym Towarzystwie Naftowym, 1929. S. 5–64.

⁶ Клапчук В.М., с. 122–123.

Після Першої Світової війни нафтовидобування найпотужніше розвивалося на Битківському нафтогазовому родовищі. 1918 р. там пробурено 40 свердловин з річним видобутком 18,1 тис. т. Тоді ж свердловина «Діброва-101» відкрила новий поклад «Діл» глибиною 1500 м. Початкова продукція цієї свердловини була рекордною на той час – 30 т/добу⁷.

Загальносвітові взаємини нафтового капіталу післявоєнного перерозподілу територій мали вплив і на формування взаємин у Центрально-Східній Європі. Це був терен, на якому фінансово потужні фірми проводили свої концернові транзакції. Їх діяльність, за великим рахунком, знайшла своє відображення й у загальнодержавній промисловості окремих країн, в т.ч. і Австро-Угорщини, а у її складі – у Галичині.

Одна з найпотужніших нафтових фірм у Бориславі – «Галицьке Карпатське Акціонерне Товариство» (раніше – «Мак-Гарвей і спілка») разом з товариством «Східниця» куплена французьким нафтовим концерном «Діброва», який увійшов до складу «Міжнародного Нафтового Союзу». Останній об'єднував також групи «Diskonto», «Deutsche Erdöl-Aktiengesellschaft» та ін. Окремі гірничодобувні компанії («Прем'єр», Нафтова спілка з обмеженою відповідальністю», «Тріумф», «Грація», «Erdölwerke», «Карпатська», «Альфа», «Альянс») разом з групою «Petrolei» і рафінеріями «Dros», «Перша Галицька нафтова компанія» в Печеніжині, «Trzebinia» в Тшебінії, що раніше належали до англо-німецької групи, перейшли також в руки французького капіталу – до компанії «Societe Francaise de Petroles Premier»⁸.

Окрім того, відбулося безліч інших злиттів невеликих підприємств або їх входження до складу великих компаній. Підключення до різних товариств колективних компаній мали хороші і погані сторони. Недоліком було створення економічних відносин, коли дрібніших промисловців виводили з правління цих компаній. Хороша сторона – раціональне і повніше підключення до окремих

---

⁷ Зима Г. *Нове життя старого промислу*.

⁸ Hopfinger M., s. 131–132; Клапчук В.М., с. 113.

галузей, що створювало свого роду колективні підприємства, в тому числі рафінерії чи компресорні станції. Утворення великих компаній мало своє виправдання в двох напрямках: насамперед, в економічно значущій і природній тенденції капіталу для інвестицій, вдруге за можливі покриття можливих втрат однієї галузі іншою. На додаток до цієї практичної сторони – великі компанії мають можливість для технічних удосконалень виробництва.

Для того, щоб зрозуміти стан справ у нафтовій промисловості Галичини, слід охарактеризувати розвиток цієї галузі у світі (рис. 1). 1918 р. у світі видобувалося понад 50 млн. т нафти, основним постачальником якої були Сполучені Штати Америки (68 % світового видобування), Мексика (12 %) та Росія (7,7 %). Галичина займала 6 місце, видобуваючи 1,6 % (823 тис. т) світового видобутку нафти.

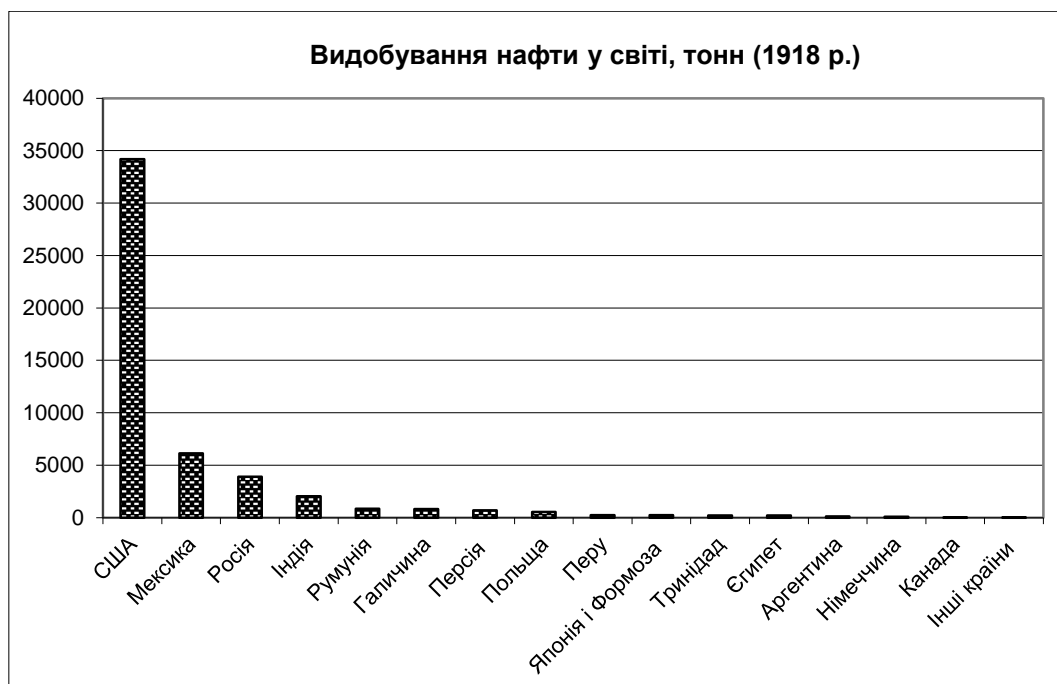

Рис. 1. Розвиток нафтової промисловості у світі (1918 р.) (складено автором за⁹)

⁹ Hopfinger M., s. 135.

У 1919–1920 рр. об'єми видобування нафти у світі зросли майже на чверть (24,2 %) і досягли 66093 тис. т.

Галичина втратила обсяги видобування нафти впродовж 1900–1920 рр., оскільки значно зменшилася складова Бориславського родовища. Слід зауважити, що Бориславсько-Тустановицьке родовище свого розквіту досягло у 1908–1909 р., коли там видобуто близько 2 %, а в 1920 р. – 1 % світового виробництва нафти (Галичина – близько 5 %). На спад виробництва вплинули події Першої світової війни та девальвація золотого. Однак, рівень буріння до 1920 р. перевищив довоєнний рівень, коли у стадії буріння перебувало свердловин (Hopfinger M., 1923, р. 140–141): 1909 р. – 216; 1910 р. – 272; 1911 р. – 269; 1912 р. – 316; 1913 р. – 386; 1914 р. – 201; 1915 р. – 135; 1916 р. – 242; 1917 р. – 331; 1918 р. – немає відомостей; 1919 р. – 185; 1920 р. – 221; 1921 р. – 320, що загалом протягом 1909–1921 рр. (за винятком 1918 р.) склало 3094 свердловин. У період з 1913 до 1920 рр. у експлуатації щорічно перебувало понад 400 свердловин (максимально – 447 – у 1917 р.).

Загалом у Галичині у 1905–1920 рр. видобуто 17690 тис. т нафти, зокрема: 1906 р. – 760; 1907 р. – 1180; 1908 р. – 1750; 1909 р. – 2080; 1910 р. – 1760; 1911 р. – 1460; 1912 р. – 1190; 1913 р. – 1060; 1914 р. – 870; 1915 р. – 730; 1916 р. – 890; 1917 р. – 850; 1918 р. – 820; 1919 р. – 830; 1920 р. – 760; 1921 р. – 700¹⁰.

На кінець 1921 р. видобування нафти рівнялося 1906 та 1913 рр. Однак, тоді бачилися великі перспективи, оскільки у нафтову галузь економіки Галичини вливалися іноземні, насамперед французькі, інвестиції, що уможливлювали впровадження новітніх технологій і засобів виробництва. Для встановлення динаміки видобування нафти у Галичині, наведемо дані за період з 1884 по 1918 рр. (рис. 2).

---

¹⁰ Hopfinger M., s. 144.

Рис. 2. Видобування нафти у Галичині (складено авторами).

Встановлено, що виробництво з 1885 до 1900 рр. видобування нафти зросло з 8 до 326 тис. т або у 40 разів. За перше десятиліття ХХ ст. ріст склав 800 %, що в абсолютних показниках становило 326 та 1761 тис. т. Максимум нафтовидобування досягнуто в 1909 р., коли Галичина видобувала близько 4 % світового виробництва. З 1910 р. послаблюється продуктивність свердловин у Бориславі та Тустановичах в той самий момент, коли промисловість підготувала будівництво великих резервуарів для складування нафти-сирцю і почала використання нафти для цілей опалення.

Тільки з 1916 р. знову намітилося зростання виробництва, що було викликано зростанням буріння, яке підтримувалося австрійським урядом, коли стало очевидно, що уряду Німеччини та Австро-Угорщини для вирішення долі війни треба було багато паливних матеріалів для воєнної техніки. Не

випадково, що більшість нафтопродуктів вивозилася з Галичини як поза межі краю, так і за кордон (рис. 3–5) (складено автором за ¹¹).

Рис. 3. Експорт нафти з Галичини, 1900–1917 рр. (складено авторами).

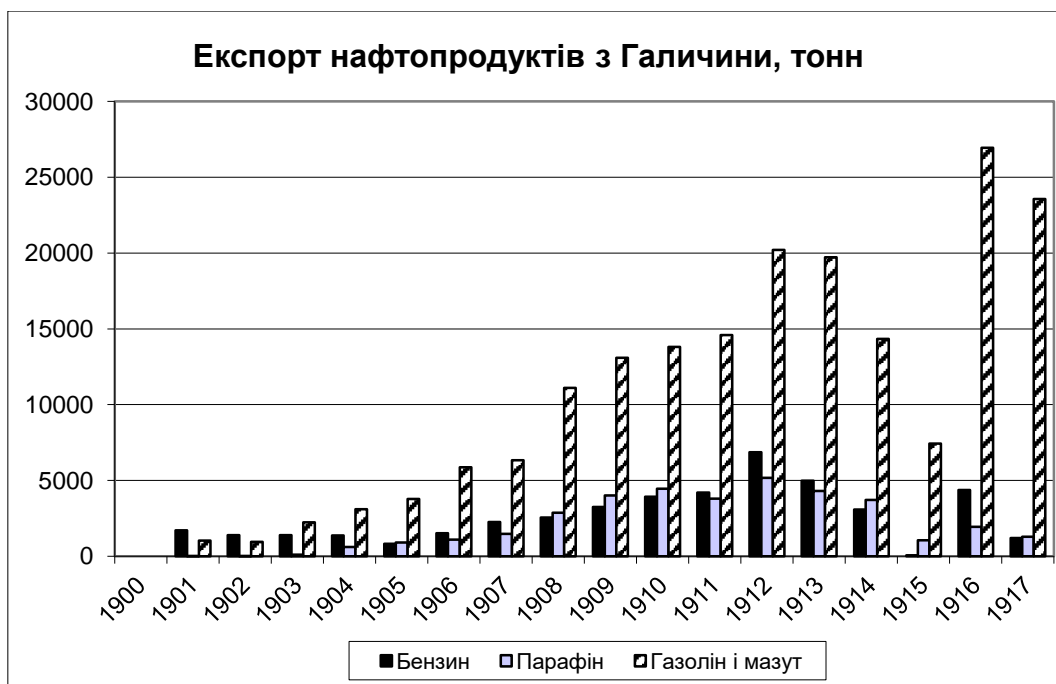

Рис. 4. Експорт нафтопродуктів з Галичини, 1900–1917 рр. (складено авторами).

¹¹ Przemysł naftowy w Polsce.

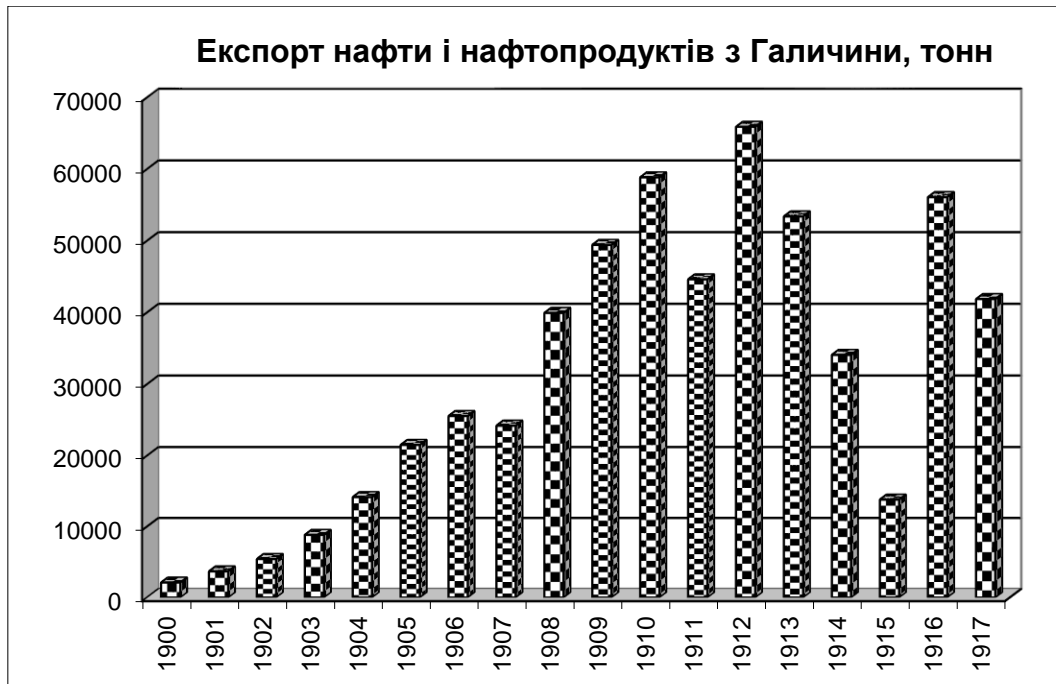

Рис. 5. Експорт нафти і нафтопродуктів з Галичини, 1900–1917 рр. (складено авторами).

Таким чином, з Галичини впродовж 1900–1918 рр. вивезено близько 280 тис. т нафтопродуктів і 283 тис. т нафти-сирцю. До 1912 р. спостерігався ріст експорту, однак воєнні події зумовили як зменшення об’ємів видобування нафти, так і її переробки. Небачено низький рівень експорту у 1915 р. був зумовлений тим, що більшість галицьких копалень перейшли до рук російського царату, який тимчасово окупував частину Галичини. А, от ріст у 1916–1917 рр. викликаний потребами Німеччини і Австро-Угорщини майже у всій галицькій продукції для ведення подальших воєнних дій з Антантою.

Західно-Українська Народна Республіка після Першої світової війни отримала нафтову промисловість у занепаді та стані дезорганізації. По-перше, під час функціонування з листопада 1918 р. до кінця травня 1919 р. Західноукраїнської Народної Республіки ряд найбільших шахті у Бориславі і Тустановичах зупинилися, інженерів і бурильників рекрутовано в українську та польську армії, мимоволі залишили свої позиції і постійну роботу в нафтовій галузі робітники і службовці. Коли польська армія в кінці травня 1919 р.

вступила в Борислав, почався перерозподіл власності на нафтові копальні, зазвичай на ті, що були у руках програвших війну німецьких і австрійських підприємців. Тоді їхнє місце і почав займати умілий французький бізнес¹².

Реорганізація компаній тривали протягом 1919–1920-х рр., тобто нормального руху в процесі буріння і нормального функціонування по всій нафтовій промисловості не могло бути й мови; окрім того, війна проти більшовицької Росії у 1920 р., коли радянські війська кілька тижнів погрожували захопленням Борислава, перебуваючи від нього на незначній відстані, не сприяли розвитку нафтової промисловості.

Через високу вартість глибокого буріння нафтові промисловці вишукували терени, перспективні для видобування нафти у Передкарпатті. Це стосувалося, насамперед продуктивних околиць Борислава, де у 1920-х рр. розпочалося цілеспрямоване використання, яке, однак, стримувалося відсутністю адекватних доріг і, особливо, відсутністю залізниці в окремих населених пунктах, насамперед, в Уричі, Орові, Перепростині та Кропивнику.

Перспективу складала й деякі інші регіони Східної Галичини. У першу чергу, вартими уваги були Битків, Пасічна, Пнів, Молодків, Дзвиняч. Там знаходилися копальні компаній «Домброва», «Фанто», «Тепеге», «Битків», «Брюгге» та ін. На другому місці знаходилися околиці Ріпного, де розробку вели гірничі підприємства компанії «Прем'єр», інж. Дункі та ряд менш важливих¹³.

Буріння у вищевказаних районах складала дуже складну систему. Центральний басейн включав в себе Роп'янці, Перегінське, Космач, Слободу Рунгурську, Бандрову, Пашову, Стрільбиці, Устеріки Нижні, Росохач, Поляну, Долину та ін. Західний басейн включав у себе: Білобереги, Бібрку, Домініковиці, Грабовиці, Гарклову, Гумниська, Івонич, Ключани, Климківку, Кобилянку, Кобиляни, Корчин, Б'єч, Красну, Кросценку Нижню і Верхню,

---

¹² Ibid, s. 11.

¹³ Клапчук В.М., с. 115–116.

Кригу, Луки, Лібуше, Липинки, Мокру, Мрукову, Особниці, Погужин, Потік, Роги, Роп'янку, Рівне, Рудавці Риманівські, Сукову, Сяри, Старе Село, Шімбарки, Торошівці, Тур'яполе, Ванкову, Вуглівці, Великополе, Вінди, Вітрилову, Войтову, Волю Яворову, Вульце, Загір'я, Змінницю й ін. Найважливішими з цих місць, які мали потужне виробництво, були: Ванкова, Потік, Кросценько Нижнє і Гарклова.

Як вже зазначалося вище, впродовж 1909–1921 рр. загалом пробурено понад 3 тис. свердловин щорічно у 85–110 населених пунктах 132–256 нафтовими компаніями і фірмами. У 1920 р. у Галичині діяло 1798, у 1921 р. – 1773 свердловин і копалень¹⁴.

У розробці нафтових родовищ велике значення мали іноземні інвестиції, зокрема капітали таких країн: Франція – 53 %; Галичини – 18 %; Швейцарія – 10 %; Австрія – 7 %; Англія – 4,4 %; Голландія – 4,3 %; решта країн – 3,3 %. Французький капітал з кожним роком мав все більший зиск від галицької нафти.

Переробка нафти здійснювалася на рафінеріях, найбільші у світі з яких працювали в США. Так, там було 480 рафінерій, які щоденно переробляли майже 220 тис. т нафти-сирцю. Найбільшою була рафінерія в Каліфорнії тресту «Standart Oil Company» (понад 2 тис. працівників), що переробляла щоденно 48 тис. т нафти¹⁵.

Галицькі рафінерії посідали скромне місце у нафтопереробній промисловості світу, навіть за мірками Європи. Окрім кількох великих рафінерій, решта представляли собою малопродуктивні і технічно відсталі виробництва. Загалом у Галичині діяло 64 рафінерії, в т.ч. у повітах: Дрогобич – 27; Новий Сонч – 11; Коломия – 7; Сянок – 6; Станиславів – 5; Горлице і Самбір – по 3; Стрий і Львів – по 1. До найбільших нафтопереробних заводів належали: «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia»,

---

¹⁴ Hopfinger M., s. 147–149.

¹⁵ Клапчук В.М., с. 121.

«Galicja», «Dziedzice», «Dros», рафінерії в Яслі, Печеніжині і Глінніку Маріямпольським, «Nafta» (раніше – «Wiśniewski i Spółka») в Дрогобичі тощо.

Найбільшою з них була Державна рафінерія у Дрогобичі. На початках вона була розрахована тільки для вилучення з сирової нафти бензину, призначеного як паливо для залізничних локомотивів. Під час війни, коли завод виникла необхідність додаткового виокремлення речовин, у завод почали поступово вкладати інвестиції, внаслідок чого його продуктивність зросла до переробки до 250 тис. т на рік. Цей завод став на початку 1920-х рр. одним з найбільших у своєму роді на континенті.

Другою за потужністю була рафінерія «Галичина» у Дрогобичі з річною потужністю переробки до 100 тис. т. Це еквівалент рафінерії в Ліманові за потужністю, але обладнана за останнім словом тодішньої передової техніки. Інші великі рафінерії щорічно переробляли нафти-сирцю (тис. т) (Hopfinger M., 1923, р. 152–153): Тшебінія – 95; Дідичі – 70; Гліннік Маріямпольський – 50–80; Ясло – 60; Дрос – 50; Став'ярські – 30; Устеріки – 30; Єдліче – 24; Печеніжин – 20; Лібуша – 15; «Нафта» – 10.

Більшість продукції нафтопереробних заводів, а також нафти-сирцю експортувалося. У Галичині в 1921 р. залишалося для внутрішнього використання: нафти – 85904 т; мазуту – 34515 т; бензину – 23157 т; газоліну – 22940 т. В той же час за кордон вивезено: 105716 т нафти; 78087 т газоліну; 61667 т мазуту; 45638 т бензину; 14134 т парафіну і свічок; 7425 т смоли. З цієї кількості експортованих товарів припадало на: Австрію – 40 %, Німеччину – 23 %, Чехословаччину – 20 %, балтійські країни – 16 %, інші країни – 1 %. Загалом за 1913–1921 рр. було експортовано 2,823 млн. т нафтопродуктів¹⁶.

Відрадним було те, що Галичина, після Румунії, була найбільшим видобувачем і переробником нафти в Європі. Саме з цих країн і країв поступала до країн Європи найбільша кількість нафтопродуктів. Наприклад, найбільшими експортерами у Німеччину були США, Румунія та Галичина (рис. 6).

¹⁶ Pierwszy powszechny Spis Pzeczypospolitej Polskiej, s. 188–189; Hopfinger M., s. 155–156.

З Галичини у 1909–1911 рр. щорічно експортувалося 50–70 тис. т сирої нафти, 120–175 тис. т бензину, 1250–1430 тис. т керосину та 275–356 тис. т мазуту¹⁷. Водночас, з Румунії експортувалося утричі менше керосину та удвічі більше бензину.

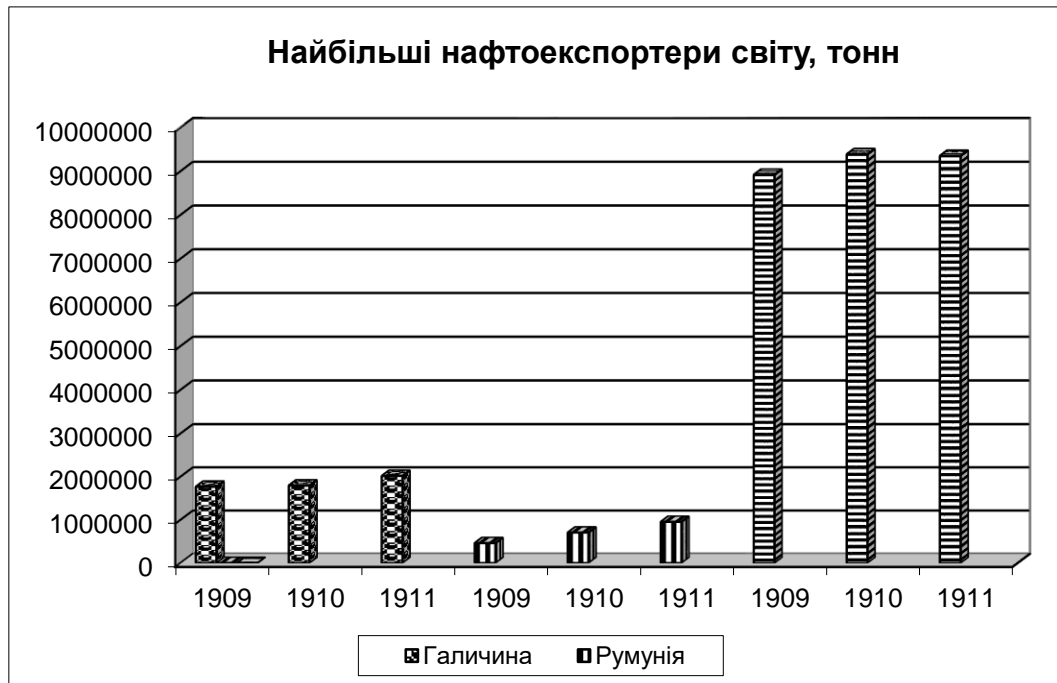

Рис. 6. Найбільші світові експортери нафтопродуктів, тонн (складено авторами).

Висновки. Нафтова промисловість відігравала важливу роль в економіці Галичини, будучи поряд з лісовим і сільським господарством основною статтею доходів краю і населення. Значна роль цій галузі приділялася законодавчою та виконавчою гілками влади. У 1918–1921 рр. прийнято понад 20 законів і підзаконних актів з питань регулювання нафтової галузі.

До проголошення Західно-Української Народної Республіки, протягом 1885–1900 рр. видобування нафти зросло 8 до 326 тис. т або у 40 разів. За перше десятиліття ХХ ст. ріст склав 800 % і досяг 1761 тис. т. З 1910 р. послабилася продуктивність свердловин у Бориславі. Тільки з 1916 р. знову

¹⁷ Клапчук В.М., с. 122.

намітилося зростання виробництва, що було викликано необхідністю забезпечення паливно-мастильними матеріалами військових операцій.

Після Першої Світової війни нафтовидобування найпотужніше розвивалося на Битківському родовищі. Бориславське родовище захопила хвиля післявоєнного перерозподілу капіталу. Ринок заповнив французький капітал у лиці концерну «Діброва» та компанії «Societe Francaise de Petroles Premier». У розробку нафтових родовищ інвестували Франція (53 %), Швейцарія, Австрія та ін. країни Європи. Під час активних воєнних дій 1915–1917 рр. більшість галицьких копалень перейшли до рук російського царату.

Галичини в часи Австро-Угорщини належала до провідних регіонів світу, маючи до 6 % світового видобування нафти. До 1918 р. частка Галичина знизилася до 1,6 %, до 1920 р. – до 1,3 %. Причиною були активна фаза Першої світової війни та девальвація валюти. Незважаючи на те, що кількість свердловин зросла на 30 %, видобування нафти скоротилося утричі (з 2080 до 700 тис. т). Упродовж 1905–1920 рр. у Галичині видобуто 17,69 млн. т нафти.

ЗУНР отримала нафтову промисловість у занепаді та дезорганізації. З 1919 р., коли Галичина була окупована польськими військами, розпочався перерозподіл власності за рахунок німецьких і австрійських підприємців. Через високу вартість глибокого буріння нафтові промисловці дорозвідали перспективні родовища нафти в Уричі, Орові, Кропивнику, Биткові, Пасічній, Кросценьку, Гаркловій та ін.

Переробка галицької нафти здійснювалася на 64 рафінеріях, з яких найбільшими у Центрально-Східній Європі були: «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia», «Galicja», «Nafta» та ін.

Галичина часів ЗУНР і польської окупації була найбільшим, після Румунії, видобувачем і переробником нафти в Європі. Понад третина продукції нафтопереробних заводів та нафти-сирцю експортувалося до Австрії (40 %), Німеччини (23 %) та Чехословаччини (20 %).

References:

Hopfinger M. (1923). *Przemysł naftowy w zarysie*. Lwów : Nakładem Księgarni naukowej Polskie Tow. Pedagog. S. 131–177.

Pierwszy powszechny Spis Peczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki Zawodowe. Tablice Państwowe (1927). Warszawa : Nakł. Głównego Urzędu Statystycznego. 574 s.

Przemysł naftowy w Polsce: zarys historii wraz z opisem techniki pracy w przemyśle naftowym uzupełniony przewodnikiem po pawilone naftowym P.W.K. (1929). Lwów : Nakładem Komitetu Budowy Pawilonu Naftowego P.W.K. przy Krajowym Towarzystwie Naftowem. S. 5–64.

Zyma G. (1963). *Nove zhyttya starogo promyslu // Nove zhyttya*. 12 veresnya.

Klapchuk V.M. (2013). *Korysni kopalyny Galychyny : vydobuvannya ta pererobka*. Ivano-Frankivsk : Foliant. 508 s.

Klapchuk V., Klapchuk M. OIL INDUSTRY OF THE WESTERN UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC

The oil industry played an important role in the economy of Galicia, being, along with forestry and agriculture, the main source of income for the region and the population. A significant role in this area was given to the legislative and executive branches of government. In 1918–1921, more than 20 laws and bylaws on the regulation of the oil industry were adopted.

Prior to the proclamation of the Western Ukrainian People's Republic, oil production increased from 8 to 326,000 tons or 40 times during 1885–1900. During the first decade of the XX century, growth was 800% and reached 1761 thousand tons. Since 1910, the productivity of wells in Boryslav has weakened. Only from 1916 production increased again, which was caused by the need to provide fuel and lubricants for military operations.

After the First World War, oil production developed most strongly at the Bytkivs'ke field. The Boryslav deposit was seized by a wave of post-war

redistribution of capital. The market was flooded with French capital in the form of the «Dibrova» concern and the «Societe Francaise de Petroles Premier» company. France (53 %), Switzerland, Austria, and others European countries invested in the development of oil fields. During the active hostilities of 1915–1917, most of the Galician mines passed into the hands of the Russian tsar.

Galicia during the Austro-Hungarian period was one of the leading regions of the world, having up to 6 % of world oil production. By 1918, the share of Galicia had dropped to 1.6 %, and by 1920 to 1.3 %. The reason was the active phase of the First World War and the devaluation of the currency. Even though the number of wells increased by 30 %, oil production decreased three times (from 2080 to 700 thousand tons). During 1905–1920, 17.69 million tons of oil were extracted in Galicia.

Western Ukrainian People's Republic got the oil industry in decline and disorganization. From 1919, when Galicia was occupied by Polish troops, the redistribution of property at the expense of German and Austrian businessmen began. Due to the high cost of deep drilling, oil producers explored promising oil fields in Urych, Oriv, Kropyvnyk, Bytkiv, Pasichna, Krostse'ńko, Garklova, and others.

Galician oil was processed at 64 refineries, the largest of which were in Central and Eastern Europe: «Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych», «Limanowa», «Trzebinia», «Galicja», «Nafta» and others.

Galicia during the Western Ukrainian People's Republic and the Polish occupation was the largest, after Romania, oil producer and refiner in Europe. More than a third of the products of oil refineries and crude oil were exported to Austria (40 %), Germany (23 %) and Czechoslovakia (20 %).

Key words: oil, Galicia, Western Ukrainian People 's Republic.